

[Alfred Jørgensen.]

ikke er mulighed for forud at beregne med matematisk nøjagtighed, hvorledes balance opnås mellem antallet af ansøgere i disse kategorier og antallet af ledige embeder — et forhold, man vel vil have bedre mulighed for at bedømme ved en kommende revision af loven om 5 år.

Alt i alt finder jeg, at det foreliggende lovforslag tager sigte på at løse problemer, der har vital betydning for de kategorier af ansøgere, det omfatter; men det vil også i visse tilfælde kunne være en hjælp for menigheder, hvor det kirkelige arbejde, uden at man kan rette bebrejdelser derfor imod nogen enkelt, trænger til nye impulser. Jeg vil derfor, så vidt det er mig muligt, følge lovforslagets behandling og med interesse imødesætte dets endelige udformning i udvalget.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg vil gerne endnu en gang sige tak for den velvillige modtagelse af dette lovforslag, for den tempererede, lidt for tempererede, velvilje fra den ærede ordfører for det radikale venstre (Jørgen Jørgensen [Lejre]); men tiden er jo nu snart inde, da vi skulle møde andet end velvilje og se at finde frem til en løsning af dette problem, som egentlig alle erkender er alvorligt. Jeg er derfor ked af, at det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) sagde, at han tvivlede om, at man kunne finde en ordning, der var bedre end den, vi har for øjeblikket — det ærede medlem har jo tidligere givet udtryk for, at han var klar over, at der her virkelig forelå et alvorligt problem til løsning. Jeg skal imidlertid ikke føje mange ord til det, der er sagt; det, det gælder om, er, at vi i udvalget kan finde frem til et lovforslag, som kan få så bred en tilslutning som muligt, hvad enten der nu blivstale om partitilslutning eller enkeltmandsstillingstagen; der er jo ikke i den forstand politik i det foreliggende lovforslag.

Hvad angår det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansens forslag om at udnævne titulære provster, kan jeg derimod på forhånd sige, at i min ministertid vil der ikke fremkomme noget forslag om at udnævne overpostbude for evangeliet. Jeg vil til enhver tid være med til at arbejde for rimelige lønvilkår for præsterne. Den, der søger

et præsteembede, ved, at han ikke går ind til en gerning, hvor man spinder guld; men så længe vi har en folkekirke, skal der være rimelige lønvilkår dér som andre steder. Et forslag om rent anciennitetsbestemte udnævnelser til titulære provstestillinger synes jeg ikke er antageligt. Det minder mig i øvrigt om historien om pigen, der kom til fruuen og spurgte, om hun kunne få lønforhøjelse; det viste sig, at det kunne hun ikke, men hun kunne få lov til at kalde sig husbestyrerinde! Jeg tror, vi skal lade tanker af denne art fare og bare prøve på at skaffe rimelige vilkår for de folk, der går ind i den danske folkekirke. Det er netop sigtet med det lovforslag, som her er lagt på tingets bord. Jeg er ked af, at man gang på gang under forhandlingerne bruger vendingen, at man vil komme præsterne til hjælp. Det har ikke i den forstand været sigtet med lovforslaget at komme præsterne til hjælp; sigtet har været at skabe større bevægelighed og friere arbejdsforhold i det krævende åndsarbejde, som det er at være præst. Jeg udtaler håbet om, at man i udvalget vil komme til en snarlig løsning af problemet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lysholt Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 69, fremsættelsen i tidenden sp. 26).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kaj Andresen: Ved folkepensionslovens ikrafttræden den 1. april 1957 sker der jo dette, at den nuværende aldersrentes mange

[Kaj Andresen.]

dele — grundbeløb, rentetillæg o. s. v. — sammenlægges i et stort grundbeløb, der udbetales med en tolvtedel pr. måned. Det er måske værd at bemærke, da der kan være opstået misforståelser med hensyn til denne sammenlægning, at ved sammenlægningen er medtaget alle de hidtil gældende faste tillæg, også de årligt tilbagevendende engangsydelser eller særlige ydelser, som vi har kaldt dem herinde. Det må vel betragtes som et stort fremskridt, at vi nu får faste rammer og faste satser i stedet for de årligt tilbagevendende love om særlige ydelser. Men de særlige ydelser har jo haft deres mission i disse år, hvor vi har ventet på en løsning af hele forsorgsproblemet, den løsning, vi nu har fået ved loven om folkepension.

Gennemførelsen af det foreliggende lovforslag betyder, at der også for indeværende år ydes alders- og invaliderentemodtagere et tillæg på 150 kr. for ægtepar og 100 kr. for enlige, samt at der ydes et tillæg til lommepengene for de rentemodtagere, der bor på alderdomshjem. For at opretholde en tilsvarende ydelse som tidligere år er det nødvendigt at gennemføre en sådan lov, og jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget til hurtig vedtagelse.

Søren Andersen: Det foreliggende lovforslag er jo en gammel kending, som vi nu skal til at tage afsked med, idet den her omhandlede ydelse såvel som den anden specielle ydelse, vi hidtil har lovgivet om, fra den 1. april 1957 indregnes i folkepensionens grundbeløb. Den højtærede socialminister har jo også allerede i et udvalg — inden dette lovforslag blev fremsat — sagt, at om denne særlige ydelse på 150 kr. og 100 kr. ville der blive fremsat lovforslag i år, men at denne lovgivning så ville ophøre, idet der ikke længere var grundlag for den.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

Gertie Wandel: Som nævnt af de tidligere ordførere er det sidste gang, vi får et lovforslag om engangstillæg til rentemodtagere til behandling. Et sådant lovforslag har været fremsat de 2 foregående år, men sammen indregnes herefter i grundbeløbet af den folkepension, som træder i kraft den

1. april 1957. Lovforslaget nævner et engangsbetrag på 100 kr. til enlige og 150 kr. til ægtepar, ligesom der foreslås et ekstraordinært lommepengebeløb til rentemodtagere, som bor på alderdomshjem og plejehjem for kronisk syge.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige støtte til dette lovforslags gennemførelse for sidste gang, for at der ikke skal ske nogen forandring i de ældres og de syges kår inden for dette år.

Svend Jørgensen: Under forhandlingerne i udvalget vedrørende lovforslaget om folkepension nævnte den højtærede socialminister, at der de 2 foregående år var vedtaget love om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere, kronisk syge og enlige mødre; ministeren fandt det derfor rimeligt, at der også i indeværende finansår sammen med renten for januar måned blev udbetalt et lignende beløb som i januar 1955 og 1956. Da loven om folkepension jo først træder i kraft den 1. april 1957, var udvalget, herunder også det radikale venstres medlemmer, enigt med den højtærede minister i denne betragtning.

Jeg kan altså på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse. Jeg føler trang til at tilføje, at der ingen grund er til at nedsætte udvalg vedrørende denne sag.

Ragnhild Andersen: Regeringen foreslår at give rentemodtagerne, de kronisk syge og de enlige mødre, hvis indtægt berettiger dem til at få normalbidraget udlagt af det offentlige, en engangshjælp i den sædvanlige størrelse på 150 kr. til ægtepar og 100 kr. til enlige forsørgere. Det har nu i flere år været skik og brug at give et særligt tillæg af denne størrelse. Både rentemodtagere, invalider og enlige mødre regner med disse penge, og de politiske partier her i folketinget gør det samme. Den særlige ydelse, der her er tale om, er da også taget i betragtning ved alle beregninger i forbindelse med folkepensionen. Man kan sige, den er gået ind som en fast bestanddel af rentemodtagernes årlige indkomster. Den kommunistiske gruppe mener imidlertid, at sådan som sagerne står for rentemodtagerne, må en ydelse af denne størrelse anses for at være utilstrækkelig. Vi mener, at der må

[Ragnhild Andersen.]

noget mere til for at hjælpe disse vanskeligt stillede medborgere over de økonomiske vanskeligheder.

Også i fjor, da vi behandlede et tilsvarende lovforslag, var det mit partis opfattelse, at hjælpen burde være større. Det høje ting vil erindre, at vi foreslog den særlige ydelse fordoblet til i alt 300 kr. til ægteparrene og 200 kr. til de enlige og de enlige mødre. Vi fik dog ikke umiddelbart medhold i dette forslag. De øvrige partier afviste det og stemte det ned i første omgang. Alligevel viste det sig jo, at det afvisende standpunkt, som såvel regeringen som de politiske partier her i tinget indtog i oktober måned, ikke kunne opretholdes vinteren igennem. Efter at mit parti i februar i år havde rejst spørgsmålet om 7 hl koks mere til rentemodtagerne, måtte alle partier her i salen erkende, at de ældre rundt om i landet og invaliderne med sad og frøs ved kolde kakkkelovne. Som en konsekvens af denne erkendelse gik da også alle partier i februar i år ind på at give rentemodtagerne en ekstra brændselshjælp på 40 kr. Det var vel ikke den fordobling af engangsydelsen og heller ikke de 7 hl ekstra brændsel, som mit parti havde foreslået, og som rentemodtagerne havde fremsat ønske om, der blev bevilget, men det var en håndsrækning, en indrømmelse af, at alders- og invaliderenten i den størrelse, den har nu, er for lav.

Når man i fjor måtte indse, at de 150 kr. og 100 kr. i særydelse var for lavt et bidrag til, at det kunne hjælpe rentemodtagerne over vinterens vanskeligheder, kan det nok undre én, at regeringen ikke allerede nu foreslår at give alders- og invaliderentemodtagerne og de enlige mødre en større engangsydelse. Der er jo ikke noget, der taler for, at rentemodtagernes vanskeligheder i denne vinter vil blive mindre, end de var sidste vinter. Tværtimod, må man sige. Naturligvis kan man ikke på forhånd vide, hvordan vinteren vil blive, om den vil blive strengere eller lige så streng, som den

var sidste år. (*Afbrydelse af socialministeren* [Strøm]). Den højtærede socialminister mener, at den vil blive mildere. (*Socialministeren* [Strøm]: Jeg siger: hellere mildere!). Hellere mildere — den højtærede socialminister foretrækker, at vinteren bliver mildere. Det forstår jeg vel. Men så vil jeg minde den højtærede socialminister om, at brændselspriserne er blevet strengere. Det skal man tage med ind i billedet. En kokspris på 14 kr. 20 øre pr. hl tæller med, når man skal se på, hvordan rentemodtagerne skal klare sig igennem i vinterens løb. Hver gang en rentemodtager ud af sin månedlige rente skal købe 1 hl koks ekstra — og de fleste bliver nødt til at købe ekstra brændsel, fordi de 18 hl koks ikke slår til til vinterens forbrug — betyder det et stort afsavn, idet pengene skal tages ud af den rente, der skulle bruges til husleje, mad og lignende fornødenheder. Nu må man huske på, at aldersrenten er stadig væk så lav, at den i landkommunerne andrager 165 kr. om måneden, i købstæderne 190 kr. om måneden og i hovedstaden 208 kr. om måneden. Ud af disse penge er der ikke meget tilovers til ekstra indkøb af koks til 14 kr. 20 øre pr. hl. Alene ved indkøb af 10 hl koks medgår omtrent de 150 kr., som mit parti har foreslået beløbet skal sættes i vejret med, og så er det jo ikke alene brændselspriserne, der er steget; priserne på en lang række livsfornødenheder er jo steget bestandig også i denne sommer.

Jeg ved godt, at nogle vil indvende, at renten reguleres og den reguleres såvel april som oktober. Renten til alders- og invaliderentemodtagere er da også lige reguleret pr. 1. oktober, men hvordan forholder det sig med denne regulering? Kan man sige, at den har dækket rentemodtagerne ind for de prisstigninger, som er foregået, og som rimeligvis også kommer? Nej, det kan man ikke sige. Reguleringen gav pr. 1. oktober i år 4 kr. mere om måneden til ægtepar i hovedstaden og i købstæderne og 5 kr. mere til ægtepar på landet. For de enliges vedkommende androg den dækning

[Ragnhild Andersen.]

for prisstigningerne, som de skulle have, kun en månedlig forhøjelse på 2 kr. i købstæderne og landkommunerne og 3 kr. i hovedstaden. Enhver må dog give os ret i, at rentemodtagerne er ude af stand til at dække sig ind for de forhøjede priser på brændsel og andre livsfornødenheder med dette beløb på 3 kr., 4 kr. og højst 5 kr. om måneden. Arbejdere og tjenestemænd fik ved reguleringen den 1. oktober to dyrtidsportioner, således at tjenestemændene fik 20 kr. mere og arbejderne rundt regnet også 20 kr. mere om måneden til dækning af prisstigningerne. De fik altså to portioner, men rentemodtagerne fik kun én portion ved reguleringen den 1. oktober.

Efter mit partis opfattelse er det derfor ikke retfærdigt over for rentemodtagerne at ville nøjes med at give dem den sædvanlige engangshjælp. Man må jo huske på, at de forbedringer, som folkepensionens gennemførelse til sin tid vil bevirke, ingenlunde træder i kraft det første år.

Det ærede medlem fru Gertie Wandel sagde, at folkepensionsloven trådte i kraft den 1. april, den højtærede minister nævnte det også i sin fremsættelsestale, og det er jo ganske rigtigt, at loven træder i kraft 1. april 1957, det vil sige: så træder skatterne i kraft, men forbedringerne til rentemodtagerne træder først i kraft den 1. oktober 1957. Det er en kendt og given sag, og det vil sige, at rentemodtagerne ikke har noget at vente sig før den tid. Når den forhøjede rente i kraft af sammenlægningen træder i kraft 1. april, er der heri ikke regnet med nogen som helst forbedringer.

Det ærede medlem hr. Kaj Andresen nævnte, at beløbene var lagt sammen; ja, det er ganske rigtigt, og det er de allereste fra 1. april, men der er heri ikke indregnet nogen forbedring for rentemodtagerne i perioden fra 1. april til 1. oktober. Som følge heraf er det værd at se på, at rentemodtagerne i hele det år, der ligger foran os, hvis ikke man giver dem yderligere indrømmelser, skal klare sig igennem med den sædvanlige rente, og det blev fra alle partiers side erkendt ved vedtagelsen af folkepensionsloven, at denne rente var for lidt at klare sig for. Det kan ikke være rigtigt, og det kan vel næppe være regeringens og partiernes mening, at vi ikke

skal hjælpe rentemodtagerne over det første års vanskeligheder.

Det ærede medlem hr. Søren Andersen fremhævede, at nu tog vi afsked med dette lovforslag, og det ærede medlem var jo glad for denne afsked. Jeg synes, at når man skal tage afsked med et sådant forslag, bør man gøre afskeden lidt festlig, ærede medlemmer, ikke mindst for dem, der skal modtage engangsydelsen for sidste gang, og det ville være passende at gøre det ved at forhøje den således, at rentemodtagerne fik en følelse af, at man fulgte med i deres tilværelse og havde øje og øre for, at deres vanskeligheder er blevet større i den seneste tid.

Jeg håber da også, at regeringen og partierne vil være forhandlingsvenlige, når det drejer sig om at give vore ældre og invaliderne en højere hjælp end den foreslåede, en forsvarlig hjælp, så man ved, de kan klare sig vinteren igennem, og skal det være det, mener mit parti, at ydelsen må fordobles til 300 kr. for ægtepar og 200 kr. for enlige.

Jeg anmoder derfor ikke alene regeringen, men også de øvrige partier om at tage disse synspunkter med i deres overvejelser, når de formentlig skal se på dette forslag i et udvalg, således at de kan finde frem til et bedre forslag end det, der her er fremsat. Jeg håber ikke, det vil vise sig, at der ikke er nogen vej frem, men at det vil være muligt for udvalget og regeringen at vende tilbage med et bedre forslag end den sædvanlige engangsydelse.

Skulle det vise sig, at man mener at kunne blive stående ved det lille beløb, man nu i flere år har givet, må den kommunistiske gruppe forbeholde sig at stille ændringsforslag til dette lovforslag ved anden behandling. Det er dog mit håb, at partierne vil besinde sig og finde frem til et bedre forslag, en større særlig ydelse til rentemodtagerne end den her foreslåede.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige mit partis beredvillighed til ikke alene at gennemføre dette lovforslag, men også at forbedre det.

Søren Olesen: Jeg kan tiltræde denne engangsydelse, som vi nu har givet i de senere år.

[Søren Olesen.]

Der er imidlertid et spørgsmål, jeg gerne vil rette til den højtærede minister, idet jeg er kommet lidt i tvivl om, hvorledes lovforslaget skal forstås på dette punkt; det har vel været affattet på samme måde de andre år.

I § 2, stk. 1, er nævnt de kronisk syge og dem, som har ophold på forskellige anstalter under særforborg; men i stk. 2, hvor der er tale om lommepengene, er der kun nævnt dem, der er anbragt på alderdomshjem og plejehjem for kronisk syge. Er de andre, de, som er under særforborg på sindssygeanstalter og andre steder, ikke berettiget til lommepege? En hel del af disse mennesker er heldigvis således stillet helbredsmæssigt, at de kan have brug for lommepege og have fornøjelse og glæde af dem.

Socialministeren (Strøm): Jeg takker samtlige de ærede ordførere, som har givet tilslutning til forslaget.

Til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, der omtalte, at vi i marts måned 1956 havde givet et ekstra brændselstillæg, et brændselstillæg, som var begrundet i, at vi havde en streng vinter, vil jeg gerne sige, at det ærede medlem antagelig har bemærket, at den 1. april 1956 steg renten pr. måned som følge af pristallets stigning med 13 kr. for ægtepar og 9 kr. for enlige i hovedstaden og i købstæderne, og på landet med 10 kr. for ægtepar og 7 kr. for enlige. Det er beløb, som jo også må tælles med, når man gør regnskabet op for tiden siden det ekstra brændselstillæg i marts 1956. Det ærede medlem nævnte kun, at rentemodtagerne den 1. oktober har fået et tillæg; derfor har jeg ønsket at gøre opmærksom på, at pristalsreguleringen også gav dem et tillæg 1. april 1956.

Det ærede medlem hr. Søren Olesen retter det spørgsmål til mig, om bestemmelsen om lommepege også gælder dem, der er under sindssygeforsorg eller anden særforborg. Dertil må jeg sige, at de er inde under særlige bestemmelser, andre love.

Ragnhild Andersen: Den højtærede minister påpegede, at jeg ikke nævnte forhøjelsen pr. 1. april. Det gjorde jeg heller ikke, men jeg er enig med den højtærede minister i, at der i kraft af pristalsreguleringen

blev foretaget en sådan forhøjelse den 1. april. Jeg vil dog gerne dertil føje, at vi stod sidste år over for den kendsgerning, at rentemodtagerne ved oktoberreguleringen 1955 kun havde fået én portion regulerings-tillæg, medens arbejdere og tjenestemænd fik to. Da vi nåede frem til april, fik rentemodtagerne to portioner... (*Socialministeren* [Strøm]: Tre portioner!). Det er rigtigt. De fik tre portioner, medens de andre fik to; men de kom et halvt år bagefter, det må man huske på. Det er også forklaringen på, at de fik ekstra vanskeligheder, og de ekstra vanskeligheder står de i igen i dag. Sidste vinter gjorde man det, at man gav dem 40 kr. som en særlig brændselshjælp. I dag står vi igen i den situation, at rentemodtagerne har fået én portion i oktober, medens tjenestemænd og arbejdere har fået to. Måske får rentemodtagerne den 1. april 1957 to portioner, medens de andre får én portion; det vil afhænge af pristalsudviklingen; men det forhindrer ikke, at der kommer en periode, hvor rentemodtagerne må vente på dyrtidsdækningen, og man må vel sige, at det er den kategori af medborgere, som har vanskeligst ved at vente, fordi de selvfølgelig må betale de forhøjede priser på brændsel og andre fornødheder lige så vel som andre.

Derfor vil jeg håbe, at den højtærede socialministers udtalelse ikke er udtryk for, at han ikke er parat til sammen med partierne at undersøge mulighederne for at forhøje den engangsydelse, der her er tale om. Jeg synes, der er den største begrundelse derfor såvel deri, at man i fjor måtte give mere til rentemodtagerne, som i det forhold, at pristalsreguleringen stiller dem ringere, og dertil kommer så yderligere, at brændselspriserne er steget betydeligt. Jeg ville også være glad for, om de øvrige partier ville tilkendegive deres beredvillighed til at forhøje det beløb, der her, som man så festligt siger, skal ydes for sidste gang til rentemodtagerne, og som jo skulle være dem en hjælpende hånd, så de kunne komme igennem det sidste år, inden folkepensionen træder i kraft.

Socialministeren (Strøm): Det er jo sådan, at når vi i lovgivningen har bestemmelser om, hvordan pristalsreguleringen skal foregå, skal der helst noget ekstraordi-

[Socialministeren.]

nært til, for at man kan gå ud over den pristalsregulering, der er tale om. Sidste år var der det ekstraordinære, at vi havde en meget streng vinter. Jeg håber ikke, vinteren bliver så streng i år, men hvis vinteren bliver lige så streng som sidste år, er det klart, at jeg er indstillet på at tage spørgsmålet op igen.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Jeg forstår vel, at den højtærede minister ikke kan ændre ved bestemmelserne om pristalsreguleringen og derfor må affinde sig med, at det kun kan blive én portion, men hvad jeg ikke forstår, er, at den højtærede minister ikke erklærer sig beredt til at undersøge mulighederne for med det samme at forhøje engangsydelsen til rentemodtagerne.

Socialministeren (Strøm): Jeg gør det ærede medlem opmærksom på, at netop i det udvalg, som har behandlet folkepensionen, har jeg gjort opmærksom på, at jeg ville fremsætte et lovforslag med bestemmelser svarende til dem, der var gældende de øvrige år, altså 150 kr. til ægtepar og 100 kr. til enlige. Det har jeg fået tilslutning til i udvalget, og så har jeg ikke særlige muligheder for at gå ud over det, jeg én gang har fået løfte om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 17. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om menighedsråd.

- 3) *Forhandling om statsministerens redegørelse i henhold til grundlovens § 38 ved folketingsårets åbning.*

Mødet hævet kl. 15¹³.

5. møde.

Onsdag den 17. oktober kl. 13.

Formanden: Det er meddelt mig, at det ærede medlem hr. *Carsten Raft* ønsker at udtræde af indfødsretsudvalget. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Carsten Raft* har vedkommende gruppe udpeget *Bruun de Neergaard*, som herefter er valgt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Tholstrup* til justitsministeren:

„Er det af frygt for sovjetisk kidnapning, når folk fra østlige diktaturlande, som søger friheden i Danmark, sættes i vestre fængsel?“

Tholstrup: En gang imellem lykkes det en eller anden person at flygte fra slave-tilværelsen i en af de sovjetrussiske kolonier. Det er med livet som indsats, de opnår friheden. Vi hører ikke om alle dem, der bliver hængende i pigtråden eller bliver skudt under flugtforsøg, men en gang imellem siver der en meddelelse ud igennem jerntæppet. Netop i går erfarede vi, hvordan det går, når et flugtforsøg mislykkes. To mennesker blev skudt, og hvilken skæbne der venter de andre tre, kan man kun gætte sig til; men tortur og henrettelse eller ophold i arbejdslejr under umenneskelige vilkår på livstid er den almindelige fremgangsmåde på de kanter.